

Eddy LANZ, *Der ungeteilte Jesaja. Neues Licht auf eine alte Streitfrage* (Bibelwissenschaftliche Monographien 13), Theologische Verlagsgemeinschaft: Wuppertal 2004, ss. 307.

Omawiana monografia autorstwa docenta dra Eddy'ego Lanz'a, (absolwenta *Staatsunabhängige Theologische Hochschule* [STH] w Bazylei w Szwajcarii, którą jako pracę doktorską obronił w 2002 r. u rektora tejże uczelni profesora Samuela R. Küllinga) jest poszerzonym opracowaniem pracy doktorskiej na temat: *Struktury Księgi Izajasza w kontekście rozdziałów 36–39*. Docent dr Eddy Lanz jest wykładowcą w Lahore w Pakistanie, gdzie od 17 lat mieszka z całą rodziną. Po śmierci profesora Samuela R. Küllinga, w semestrze letnim 2004 r. docent dr Eddy Lanz objął także wykłady na STH w Bazylei. Praca wydana w serii: *Bibelwissenschaftliche Monographien* jako tom XIII, w wydawnictwie *Brockhaus-Verlag* Wuppertal 2004, otrzymała nowy tytuł: *Der ungeteilte Jesaja. Neues Licht auf eine alte Streitfrage*.

Profesor Eddy Lanz zajmuje się od lat strukturą księgi proroka Izajasza a w omawianej monografii czyni to w szczególnym związku z rozdziałami 36–39, które

dotąd często interpretowane były jako tzw. dodatek historyczny w Księdze Proto-Izajasza (zgodny w swej treści z tekstem 2 Krl 18–20). E. Lanz podkreśla szczególne znaczenie Iz 36–39 dla kompozycji całej Księgi Izajasza.

W rozdziale pierwszym autor ukazuje, jak doszło do ogólnego, krytycznego podziału Księgi Izajasza (na tzw. Proto-, Deutero- i Trito-Izajasza) i jaką rolę w tym podziale odegrały rozdziały Iz 36–39.

W rozdziale drugim wskazuje, jak najnowsze badania wpłynęły na końcową (i ostateczną) postać Księgi Izajasza. I chociaż — jak twierdzi autor — dokonuje się to często kosztem ujęcia historycznego, które winno być najbardziej konstytutywne dla odczytania nauki teologicznej i autentycznego znaczenia wyjaśnianych w księdze kwestii (s. 93) — kwestie redakcyjno-historyczne odnoszące się do prehistorii tekstu, zależą od koncepcji badacza-egzegety (s. 93), to mimo tego tekst Iz 36–39 stanowi pomost, który także pod względem struktury został słusznie umieszczony na obecnym (centralnym) miejscu. Zawiera on bowiem liczne zbieżności, tak z treścią poprzedzającą jak i następującą po rozdziałach 36–39 Księgi Izajasza (s. 101).

W rozdziale trzecim autor podaje aż 153 argumenty dokumentujące pierwszeństwo rozdziałów Iz 36–39 nad paralelnym tekstem zawartym w 2 Krl 18,13–20,19. O ile prorok Izajasz — jak dowodzi autor — był naocznym świadkiem opisanych w rozdziałach 36–39 wydarzeń, to autor Ksiąg Królewskich jest tylko redaktorem, który wykorzystuje i cytuje tekst Izajasza jako źródło opisywanej przez siebie historii: tj. *Historię Królów Izraela i Judy*. Tekst zawarty w Księdze Królewskiej ma tym samym wartość pierwszego pisemnego świadectwa dokumentującego, że w jego czasach (okres niewoli babilońskiej) istniały już rozdziały Iz 36–39 (a być może także i cała Księgi Izajasza). Dowodzi to i potwierdza, że autor Ksiąg Królewskich znał i uznawał już Izajasza jako proroka.

Rozdział czwarty zawiera z kolei analizę funkcji jaką pełnią rozdziały Iz 36–39 w kompozycji całej Księgi Izajasza. Tutaj E. Lanz dowodzi jednoznacznie (podając nieodparte argumenty) jedności i niepodzielności przyjętej przez Kościół za kanoniczną Księgę Izajasza w jej obecnej postaci (tj. w 66 rozdziałach).

Autor stawia tezę — którą skutecznie broni w całej monografii — że dzielenie Księgi i oddzielne interpretowanie jej części (tzw. Proto-, Deutero- i Trito-Izajasza), nie oddaje pełnej nauki teologicznej zamierzonej przez autora natchnionego. Taka interpretacja jest bowiem niezgodna z kanonicznym jej przekazem. Natomiast jedynie właściwą interpretacją Księgi Izajasza jest zgodna z przekazem kanonicznym — jej interpretacja całościowa.

Tę niezwykle interesującą monografię zamyka 55 stronicowa bibliografia oraz wykaz zamieszczonych w pracy autorów.